

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Septembris Et Octobris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10262

De S. Editha virgine.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77413)

VITA S. EDITHÆ VIRGINIS, REGIS AN-
GLORVM EDGARI FILIAE, GRAVITER SCRI-

*pta, sed nomibilib hincindè mutato stylo per Fratrem
Laurentium Surium.*

BEATA virgo Editha, filia fuit Edgari Regis, & Vulfrudi regij ducis filia: quam quidem Vulfrudem Rex sibi perpetuo regni consortio coniungere statuerat, sed illa à partu absoluta, deinceps continenter viuere, quàm illecebris seruire, maluit, Christi amore eam inuitate. Itaque monacharum habitum apud Vuilthoniam è manibus sancti Etheluardi Episcopi accepit, exemplisque & virtutibus proficiens, virginibus mater spiritualis præfecta est. Porro beata Editha sub matris cura relicta, tandem Rege assentiente, in eodem monasterio monasticam vestem induit. Eam verò mater non auro, non monilibus, non multiuario ornatu, sed literarum ac virtutum splendore instruxit. Inter multa autem sanctorum hominum exempla, quæ tum in codicibus lectitabat, tum coram intuebatur, aut auditione discibat, cognatorum præsertim & propinquorum suorum, vehementius accendebatur virginæ integritatis palma sanctissimæ amicæ suæ Edithæ, quæ Edgari Regis & patris eius germana foror erat, & in monasterio Polleluuortensi provincia Vuercuici, meritorum signis, perindè vt ipsa Vuilthoniæ, clarebat.

Sororibus quidem Martham, Christo verò se Mariam exhibebat. Erga omnes officiosam se ministerijs impendendis præbebat: hospites omnes in Christi visceribus complectebatur, ita abstinentiæ dedita, ac si epulis interesset: ita ad epulas accedens, vt à frugalitatis studio nõ defligeret. Terrenos fauores prorsus deuitans, morbidis ac humana ope destitutis sese impendebat, liberisque regijs leprosos anteferebat: & quanto quisque videbatur morbis deformior, tanto illa propensiori animi commiseratione erga illum humanior & ad inseruendum promptior erat. Rectè ea dici poterat cæcorum oculus, debiliu adminiculum, indigentium vestis & alimonia, desolatorum omnium solamen.

Cilicio asperrimo ad nudam carnem utebatur, interim nitidis vestibus extrinsecus induta. Cumque beatus Etheluardus quandoquè vidisset eam ornatiori habitu ingredientem, ait ad eam: Non his, filia mea, indumentis itur ad Christi thalamum, nec externo cultu corporis delectatur sponfus celestis. Illa verò interni conscia habitatoris, ita respondit: Crede mihi, pater, nequaquam deterior mens, Deo adspirante, sub hoc tegmine deget, quàm sub pelle caprina. Habeo Dominum meum, qui nõ tam vestem, quàm mentem attendit. Sensit ergò vir Dei in virgine gratiæ auctoritatem, nec ausus fuit in ea cõtristare summum iudicem Deum. Lærabatur potius Dominum in sanctis suis omnia pro sua voluntate moderari, puramque mentem & in purpura & in sacco placere Deo.

Vbicunque Editha ingrediebatur, Crux Christi illi comes aderat: Crucem in fronte, in pectore, in itinere, in omni opere suo præferebat. Cum aliquandò efcas suo more in disco efferret, in sinu pauperis condendas, à latere puer accurrit elemosynam petens. Porrexit ea cum solito Crucis signo: mox ille puer disparuit, ita vt prorsus ab illa non videretur. Quindecim annos natam pater eius rex Edgarius tribus monialium monasterijs, Vuintoniensis, Berckingensis, & tertio cuidam Abbatisfam præfecit: sed ea ab illa domo, in qua Deo seruire cõperat, auelli non potuit: cõfecit autem, vt singulis illis monasterijs spiritales matres tanquam magis idoneæ præponeretur, malens matri subesse, quàm alijs præesse: potiusque timere matrè, quàm alijs imperare. Defuncto autè patre Edgardo, & succedente ei filio Edouardo adhuc infantulo, in somnis vidit sancta oculum suum dextrum sibi excidisse. Idque sororibus referens, simulq; exponens: Videre mihi, inquit, videor hanc visionem fratris mei Edouardi portendere casum. Nec diù post Edouardus, dum cupit inuisere fratrem suum Ethelredum, à filijs iniquitatis, vt in eius historia videre licet, occisus est. Cumque regni proceres virginem sanctam è monasterio extrahere, & in paterno solio, vti plerisque nationibus foeminae dominantur, collocare vellent, & tandem etiã vim intentarent,

16. Septembris.
Cap. 1.
S. Edithæ parentes.

Eius mater sic monialis.

Item Editha.

Cap. 2.
Eius virtutes.

Cap. 3.
Cilicio affligit corpus.

Hæc sancta virgo dicit, vt celet sanctitatè suã, cum esset asperrimo cilicio induta.

Cap. 4.

Nõ vult esse Abbatisfam.

Edouardi regis cõdes. Vide 18. Martij.

Respuit regnum.

adeò illa non assensit, vt faciliùs saxa in plumbum verti, quàm virgo Christi à suo proposito & Dei seruitio abduci posse videretur.

Cap. 5.

S. Dunstân
vita habe-
tur 19. Maij.

S. Dunstan
nus prædi-
cit S. Edi-
thæ obitû.

Cùm autem in honorem beati Dionysij ecclesiam condidisset, & sanctum Dunstannum ad eius dedicationem inuitasset, vidit is sanctus pontifex sacram virginem crebrò pollicem dextrum extendere, & eo signum Crucis pingere in fronte sua. Quo ille delectatus, apprehensa dextera manu virginis, dixit: Ntquam putrescat hic digitus. Paulò post inter Missarum solennia in lachrymas vir sanctissimus prorupit, rogantiq̃ue Diacono suo cur fleret, suspirans, & ab imo pectore trahens vocem: Hæc, inquit, Deo dilecta anima, hæc gemma siderea, ad patriam sanctorum ab illuue terrena & hac arumnosa vita rapietur. Neque enim flagitiosus hic mundus tanta lucis presentia dignus est. Tertio & quadragesimo abhinc die occidet nobis hæc stella luculenta. Ecce autem tolluntur ex ergastulo nostro sanctorum lumina, & nos in tenebris & umbra mortis sedemus. Nos pigros senes damnat ætas immatura, dum nobis dormitantibus, illa cælos penetrat.

Cap. 6.

Obitus eius

Appropinquante verò hora, qua de mundo erat migratura ad Dominum, adest S. Dunstannus, & exhortationibus atque precibus animam eius communiens, à corpore excedentem manibus Domini commendauit. Interim soror quædam trepida, è S. Dionysij ecclesia, vbi sancta virgo obiit, ad monasterium currit, auditq̃ue in choro tanquàm psallentium magnam frequentiam. Itaque hærenti ei occurrit quidam eleganti vultu & habitu insigni, aitq̃ue ad eam: Noli huc propius accedere. Angeli enim sancti Godam puellam (Ita enim maiori gratia eam appellabat, quæ patria voce Bona cognominabatur) hinc secum absporiaturi sunt ad gaudia sempiterna, vt cum hac melodia celestis exercitûs in aulam perpetuæ iucunditatis ingrediatur. Sicque anno vicesimotertio ætatis suæ, decimosexto Calendæ Octobris, migravit ad Christum circa annum Domini noningentesimum octogesimumquartû: sepeliuitq̃ue eam beatus Dunstannus in ecclesia S. Dionysij quam ipsa extruxerat. Hinc autem locum prælaga mente virgo sancta crebrò inuiserat, dicens: Hic locus est requietis meæ: eumq̃ue assiduo lachrymarum imbre irrigans. In ipso autem atrio monasterij xenodochium, in quo hodieq̃ue tredecim pauperes reficiuntur, instituit.

Sepelitur
in ecclesia
S. Dionysij
quæ sancta
adhuc viuens
extruxerat.

Cap. 7.
Apparet ma-
tri suæ.

Porò tricesimo ab obitu suo die apparuit virgo sancta matri suæ Vulftrudi, formosa valdè & hilaris, atque lumine sicut vestimento amicta & splendida, dixitq̃ue illi, se Regi suo benè charam in gloria sempiterna: satanamq̃ue ipsam coram illo accusasse, sed sanctorum Apostolorum patre cinijs se contriuisse caput eius, & cruce Domini Iesu eum se prostrauisse, atque ex illo triumphasse. Eodem tricesimo die nata est ex illusterrimis parentulis infantula, de qua ante eius obitum rogata beata Editha, vt eam è sacro fonte susciperet, respondit se suscepturam, quemadmodum Domino visum foret. Sed cum ipsa priùs nata esset cælo, quàm puella mundo: allata est puella ad ecclesiam, & sancto Elphego Episcopo illam baptizante, & cereum ei offerente atque dicente, Accipe puella lampadem cum qua introeas ad nuptias Domini: subitò quasi sancta Editha illam puellam tenente, palmulam tenerimam porrigens, cereum suscepit ac tenuit. Mox verò sanctus Episcopus Elphegus intellexit admirandum hoc esse diuinæ electionis præsagium, aitq̃ue parentibus puella: Hæc infantulam soli Deo desponsandam nutrite, & post ab lactatione monasterio eam tradite. Ea puella Brithgina appellata est, & apud Vuilthoniam postea Abbatissa effecta, in sanctitate vitam suam finit.

Insigne mi-
raculum.

Cap. 8.

Apparet S.
Editha Dū-
stanno, iu-
betq̃ue cor-
pus suū ele-
uari.

Post decessum sanctæ Edithæ tredecim elapsis annis, illa beata Dunstanno Archiepiscopo apparuit, dicens: Remiscens Dominus miserationum suarum, assumpsit me, placetq̃ue ineffabili bonitati illius, vt apud homines in salutem fidelium eius, honore afficiat, cum ille me apud Angelicos ciues in cælis honorarit. Ito ergò Vuilthoniam, diuinæque iussu capessens, corpus meum è terra eleuato. Nè dubites, nec villo te phantasmate deludi putes. hoc enim veritatis erit signû, quòd præter officia membrorum, quibus in puellari leuitate abusa sum, putà oculorum, manuum, pedum, reliquum corpus meum vt illibatum, ita & incorruptum inuenies. Libidinis enim & crapulæ expers semper fui. Pollicem quoque dextræ manûs, quo mihi assidue sanctæ Crucis signû impressi, illæsum videbis, vt appareat clemētia Domini in parte seruata: & paterna castigatio, in parte absumpta. Dunstannus ergò cum apud Sarū prope Vuilthoniam pernoctaret, per visum transfertur in ecclesiam Vuilthoniæ vsque ad tumulum sanctæ virginis: & ecce videt Angelica claritate sanctum Dionysium al-
tari

Viso S. Dū-
stanni.

altari assistere, & virginem Editham, luce & candore conspicuam, dilectum patronum hisce compellere verbis: Scis pater, quid de me diuinæ gratiæ placeat. Tu ergo summi consilij interpres, & diuinæ voluntatis legate, huic aduenæ, qua fide & auctoritate ipsum huc inuitauerim, expone. S. Dionysius ait: Animaduerte frater, visionem, quam nuper vidisti, veram esse de huius dilectæ domine declaratione. Digna est enim, quam terrigenæ veneretur, quæ inter cælicolas meruit coronari. Dignum est honore hoc corpus, hoc templum virginæ pudicitæ, in quo amator virginæ regnavit Dominus Rex gloriæ. Eius etiam gratissima Christo suffragia, mortalibus sunt necessaria. Ità ergo tertio Nonas Nouembris corpus sanctum è terra leuatur, & omnia sic, vt prædictum erat, inveniuntur.

Monachus quidam Glasconiæ, Edulphus nomine, collectam temerè in rugam à corpore sancto tunicam præcidit, simulque sanctum corpus ferro percussit. Confestim sanguis indè copiosus, perindè vt solet ex vena incisa, prorupit, atque in vestes & pauimentum manauit. Territus frater temerarius, ferrum cum sacra rapina projiciens, in faciem tuit, admissum facinus lachrymis expiare contendit. Surgens indè, nullum prorsus cruorem vidit. Itemque soror quædam, vt conata est de vitæ sacri capitis partem abscindere, miro modo impedita est, vitali capite se attollente, & temerariam illam minaci indignatione deterrente.

Cap. 9.
Sanguis
multus ex
eius defun-
ctæ corpo-
re manat.

Clerici Pictorum in capsâ circumferebant sanctum confessorem Iuuium, atque in sanctæ virginis cœnobio honorificè suscepti, in altari beatæ Edithæ sacras reliquias deposuerunt. Cumque indè recedere vellent, tanto pòdere reliquiæ illæ altari inhasere, vt nulla ratione possent amoueri. Plorant igitur aduenæ, eiulant, vestes scindunt, capillos vellunt. Tandem re desperata, receptis duobus millibus solidorum à Vulfrude Abbatisa, in sua tristes abièrunt.

Cap. 10.
S. Iuuius
confessor.

Canutus Rex in sacra Pentecoste apud Vuilthoniam inter edendum crebrò cachinnum sustollens, nunquam se crediturum aiebat, Editham filiam Regis Edgari, sanctam esse, cuius pater libidini semper ac tyrannidi addictus fuisset. Cōtradixit autem illi Ednotus Archiepiscopus, qui tum aderat, statimque virginis tumulum aperuit. Illa verò cingulotenus se erigens, in contumeliosum Regem impetum facere visa est. Tum ille præ metu consternatus animo, humi ceu exanimis corruit. Tandem autem respirans, lætus erubuit, suæque temeritatis veniam poscens, sanctam virginem deinceps in multo honore habuit: ortaque quandoquæ in mari tempestate, eam inuocauit, & serenitatē reddita, ad portum optatum appulit. Aldredus quoque Eboracensis Archiepiscopus, in mari Adriatico in magnum coniectus discrimen, sanctam virginem inuocauit, eaque mox visibiliter ei apparens, Ego sum, inquit, Editha. & quamprimum tranquillitas restituta est.

Cap. 11.

Nota mira-
culum.

Vsurpauerat quidam terram sanctæ Edithæ, & morte obrutus, sine pœnitentia decesserat è vita. Paulò post autem surgens, dixit: Succurrite amici, subuenite omnes fideles Dei. Ecce sanctæ Edithæ indignatio intolerabilis, ab omni plaga cæli & terræ hanc infelicem animam excludit, sui que iuris inuasorem nusquam consistere permittit, & neque in hoc corpore durare, neque mori me finit. Reddita autem terra, quam abstulerat, confestim animam expirauit.

Cap. 12.
Vide quid
patiantur
vsurpatores
rerum Deo
dicatarum.

VITA SANCTI LAMBERTI EPISCOPI TVN- GRENsis ET MARTYRIS, AVTHORE STEPHANO

*Episcopo Leodiensi, qui claruit Anno salutis 910. Stylum nomibilib
correxerit, vbi visum fuit, F. Laur. Surius.*

PROLOGVS AVTHORIS AD HERMANNVM

Archiepiscopum Colonensem: in quo non est stylus mutatus.

OMINO patri Hermanno Archipræsuli Stephanus humilis Tungrorum Episcopus. Cum quotidie aliorum explorari con-
certetur actio, ac si quid reprehensibile infuerit, maculare non
differat probrosa intentio: detergenda penitus diffinitur culpa
contagio; per quam & blasphemantium iam cesset cachinnalis
irrisio. Nam à quibusdam nobiscum agētibus festum sancti Lam-
berti, qui literaria videbantur sibimet scientia præditi, non mini-
mum

Tungrones
Episcopi,
hodie Leo-
dieneses di-
cuntur.

Bb

mum